

3-mavzu	Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri
----------------	--

MASHG'ULOTINING O'QITISH TEXNOLOGIYASI

Vaqti – 16 soat		talbalar soni 20-27 nafar
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>		amaliy
<i>Mashg'ulotining rejasi</i>	1. Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri. Natyurmort mavzusi asosida ishlash masalalari. <i>1-ilova</i> 2. Rangtasvirga qo'yiladigan talablar. <i>2-ilova</i> 3. “FSMU” uslubi. <i>3-ilova</i> 4. Adabiyotlar bilan ishlash <i>4-ilova</i>	
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabalarga Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri ko'nikma va malakalarini beradi. Eskizlar ishlashni o'rgatadi		
<i>Pedagogik vazifalar:</i> Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri haqida tushuncha beradi. Rangtasvirda mavzu asosida ishlash usullarini o'rgatadi. Rangtasvirga qo'yiladigan talablarni o'rgatish.	<i>O'quv faoliyatining natijalari:</i> Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri haqida tushunchaga ega bo'ladi. Rangtasvir asosida ishlashni o'rganadi. Rangtasvirga qo'yiladigan talablarni bilib oladi	
<i>O'qitish uslubi va texnikasi</i>		Amaliy ish, master klass texnologiyasi
<i>O'qitish vositalari</i>		O'quv uslubiy kompleks, o'quv qo'llanma, tarqatma materiallar, ko'rgazmali plakatlar, slaydlar.
<i>O'qitish shakli</i>		Guruh bo'lib ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>		Kompyuter va multimediali vositalar bilan jihozlangan auditoriya va asbob-uskuna, materiallar bilan jihozlangan ustaxona [3.3.]
<i>Monitoring va baholash</i>		Mashg'ulot bo'yicha savol-javob, tahlil natijalari.

AMALIY MASHG'ULOTNING TEXNOLOGIK XARITASI

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	Pedagog	Magistr
1-bosqich Kirish	1. Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri masalalari haqida ma'lumot beradi. <i>1-ilova</i>	Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri masalalari haqida ma'lumot beradi
2-bosqich. Asosiy	2. Ekranda natyurmortga qo'yiladigan talablar haqida namoyish qiladi va ularga qisqacha ta'rif beradi (2-ilova).	Ekranga rangtasvir faniga qo'yiladigan talablar haqida namoyishni ko'radi.
	3. Mavzu bo'yicha Adabiyotlar bilan ishlash uchun ro'yhat beradi (3-ilova)	3. Mavzu bo'yicha Adabiyotlar bilan tanishadi.
3-bosqich Yakuniy	Darsga yakun yasab, mavzu bo'yicha uyga vazifa beradi	Mavzu bo'yicha uyga vazifa oladilar.

Dekorativ fonda har xil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri haqida umumiy tushuncha (*1-ilova***)**

Natyurmortni amaliy tasvirlashning dastlabki bosqichida biroz soddaroq so'ngra esa narsa va buyumlarning bir guruhini tasvirlash kerak. Narsalarning bir guruh yig'ilganini tasvirlash uchun natyurmort kompozitsiyasini to'g'ri tashkil etish muhimdir. U ikki jihat asosida tuziladi: natura qo'yilmasini tashkiliy qismi (narsalarni tanlay bilish va ularni kompozitsion chiroyli joylashtirish) naturaga nisbatan ko'rish nuqtasini aniqlash va qog'oz yuzasida qo'yilmani tasvirlash.

Bu o'quv dars jarayonida qo'yilgan narsa, predmet va buyumlar drapirovka, ya'ni material bilan rangda bir-biri bilan bog'langan holda ishlash metodikasi o'rgatiladi. Natyurmort rassomning mohirona ko'rish idrokli ("ko'zning o'tkirligini") ko'rishni to'g'ri qo'yish mahoratini oshiriladi. Natyurmort hamma janrlarning debochasidir. Shuning uchun o'sma mohir rassomlar jiddiy asar yaratishdan oldin boshqa janrlarda: manzara, portret va hokazo natyurmortlarni chizadilar.

Natyurmort g'oyaviy san'at maktabi bo'lib, bo'lg'usi ijodkorda tasviriy did va rangtasvir san'atidagi xususiyatni tarbiyalaydi. Ko'rib turgan hayot borliqni, buyumlarni saralab, did bilan natyurmortlashtirish sirlarini o'rgatadi. Natyurmort orqali haqiqiy dunyoning ko'p qirraligi o'rganiladi. Davrning tarbiyaviy-estetik talablariga mosligi bilan birga natyurmortdagi zamondoshimizning dunyo go'zalligiga qarash tasavuri va ichki dunyosining boyligi, shu bilan birga odamning keng qalbiy his-tug'ulari aks ettiriladi. Uning o'zini ko'rib turgan dunyoga bo'lgan munosabati ham namoyon bo'ladi. Rangtasvirning plastik va koloristik mahorat qirralari yaqqol ko'rinadi. Natyurmortni ko'r - ko'rona mexanik tarzda jonsiz narsalarni ko'chirgandek qog'oz yuzasiga ko'chirib qo'yish kerak emas. Faol mualliflik munosabati bo'lishi kerak, naturaga nisbatan uning o'xshashligi bilan birga undagi o'ziga xos nafisligini g'oyaviy - san'at asari darajasiga olib chiqish zarur. Har bir buyum hayotda o'zining "yashash joyi" va biror bir maqsadda ishlatiladi. Uni boshqacha sharoitdan o'rta joylashtirsa, u boshqa buyumlarning uyg'unligini buzadi. Shuning uchun natyurmortni qo'yganda har bir buyum o'z joyini topishi sahnalashtirilgan to'plangan buyumlar orasida va o'zaro bir-birini to'ldirib, ma'naviy boyitishi va umumiy ko'zlangan g'oyaviy maqsadni aniq ochib berishga xizmat qilishi kerak.

Natyurmort dag'al, qo'pol narsalar yig'indisi bo'lishi kerak emas. Syujetli - tematik yo'nalishli narsalarni saralab tanlab, natyurmort tashkil qilishda uning plastik - rangtasvir echimadagi xulq-atvorini aniqlab beradi, oydinlashtiradi. O'quv-metodik natyurmortlarda hamma natyurmortlarda bo'ladigan majburiyatlar

baravariga berilmasligi mumkin va asta-sekinlik bilan beriladi. Masalan: bir natyurmortda qarama-qarshi ranglarning uyg'unligini berish, buyumlarning qo'shnichiligidagi lekin rangtasviri - plastik umumiylik, ma'noning birdamligi yo'qolmasligi kerak. Natyurmort qimmatbaho va juda chiroyli buyum bo'lishi shart emas, aksincha u buyum shakli shamoyili oddiy odamlar ishlatgan bo'lsa, maqsadga muvoviq bo'ladi. U misol uchun samovar, choy idishi, idishlar majmuasi, gullar, tosh oyna, siyohdon, kartoshka, qora non va hokazo. Shu narsalarni oddiy va jozibador, jarangdor qilib natyurmortligini tashkil etish va tasvirlash zarurdir. Bu estetik did, g'oyaviy fantaziya (tasavvurini), ijodiy ma'noni topa bilish, mualliflik, o'ziga xoslikni talabalardan talab qiladi.

Mavzu yuzasidan test topshiriqlari (2-ilova)

“Natyurmort” so’zining ma’nosi	*Jonsiz tabiat	Buyumlar	Drapirovka
“Ko’chma ko’rgazmalar birodarligi”ga a’zo bo’lgan va unda ijod etgan rassomlar qanday nom olgan?	*“Sayyor rassomlar”	“Ko’chmanchi rassomlar”	“Revolutsion rassomlar”
“Mona Liza” asari muallifini ko’rsating?	*Leonardo da Vinchi	Mikelanjelo	A. Dyurer
“Monumental” so’zining ma’nosi nima?	*katta o’lchamli	kichik o’lchamli	tashviqot
“Renessans” so’zining ma’nosi	*uyg’onish davri	rassomlar davri	inqiroz davri
“Sayyor rassomlar” yulboshchisi va tashkilotchisi kim?	*I.Kramskoy	I.Repin	I.Shishkin
“Uyg’onish davri” degan iborani ilk bor italyan rassomi va san’atshunosi ... tomonidan aytilgan?	*Jorjo Vazare	Leonardo da Vinchi	Jotto
“O’rmonchi” nomini olgan rassomning familiyasi qaysi qatorda to’g’ri ko’rsatilgan?	*Shishkin	Savrasov	Repin

FSMU texnologiyasi

Ushbu texnologiya munozarali masalalarni hal etishda hamda o’quv jarayonini baxs-munozarali o’tkazishda qo’llaniladi, chunki bu texnologiya talabalarni o’z fikrini ximoya qilishga, erkin fikrlash va o’z fikrini boshqalarga o’tkazishga, ochiq xolda baxslashishga xamda shu bilan birga baxslashish madaniyatini o’ratadi. Tinglovchilarga tarqatilgan oddiy qog’ozga o’z fikrlarini aniq va qisqa xolatda ifoda etib, tasdiqlovchi dalillar yoki inkor etuvchi fikrlarni bayon etishga yordam beradi.

F – fikringizni bayon eting

S – fikringiz bayoniga sabab ko’rsating

M – ko’rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring

U – fikringizni umumlashtiring

Savol	“Rangtasvir” faning predmeti va mazmuni to’g’risida nimalarni bilasiz?
-------	--

(F) Fikringizni bayon eting	
(S) Fikringiz bayoniga sabab ko'rsating	
(M) Ko'rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring	
(U) Fikringizni umumlashtiring	

Adabiyotlar ro'yxati (3-ilova):

1. S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir. Innovatsiya ziyo, T. 2019
2. S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir. "Poligraf", T. 2017
3. Abduraxmonov G'.M Kompozitsiya asoslari. "Iqtisod-moliya", T. 2010

2.Qo'shimcha adabiyotlar:

4. Aggy Boshoff. Oil-painting Workshop, First American Edition, 2006 Published in the United States by DK Publishing, 375 Hudson Street, New York, 10014
5. Suzanne Brooker Techniques for rendering sky, terrain, trees and water.
6. Victoria Adams. All rights reserved.
7. Sultonov X. "Rangtasvir" (grizaylda ishlash) metodik qo'llanma TDPU rizografi, 2014
8. S.Abdirasilov, S.Mahkamova, N.Isaxojiyeva Tasviriy san'at to'garagi Toshkent, "Sharq", 2012
9. S.Abdirasilov, S.Mahkamova. "Iste'dod" Toshkent, TDPU rizografi, 2014

3.Elektron ta'lim resurslari

10. www.tdnu.uz
11. www.ZivoNet.Uz
12. www.edu.uz
13. tdpu-internet.ped

Mavzu yuzasidan uyga vazifa (4-ilova):

Mavzuli kompozitsiya ishlash. Tasvirlash jarayonida alohida narsalarni va ularning qismlarini katta-kichikligini har doim bir-biriga taqqoslab borish zarur. Rang bilan ishlash jarayonida shakllarning xarakteriga aniqlik kiritib borish zarur. Tasvirlash jarayonida ishni boshidan oxirigacha, albatta, metodik ketma-ketlikka rioya qilish muhimdir.